

Kirsi Martinkauppi

10.3.2026

Kirjallinen asiantuntijalausunto asiaan VNS 11/2025 vp Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma

Talousvaliokunta on pyytänyt kirjallista asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston selonteosta Pitkä aikavälin ilmastosuunnitelma. Ilmastosuunnitelman päähuomio on KEITO-hankkeen neljässä erilaisessa skenaariossa vuoteen 2055 saakka.

Rakennusteollisuus RT ry kiittää mahdollisuudesta kirjallisen asiantuntijalausunnon antamiseen. Suunnitelma on hyvin harkittu ja tarjoaa poliittisen päätöksenteon tueksi erilaisia toteuttamismahdollisuuksia.

1) Vaihtoehtoiset skenaariot

Esitetyt skenaariot kuvaavat varsin onnistuneesti vallitsevaa tilannetta. Huomionarvoista on kuitenkin, että Suomen ilmastopaneelin näkemykset eivät ole kaikilta osiltaan samansuuntaisia.

Suomi edellä (FIN) -skenaario vaikuttaa rakennusten osalta mahdolliselta, jos EU:n rakennusten energiatehokkuusdirektiivi implementoidaan lausunnolla olleiden asetusluonnosten tavalla. Tällöin rakennuskannan energiatehokkuus paranee hitaasti ja EPBD:n implementointi keskittyy kulutetun energian muuttamiseksi vähäpäästöisemmäksi.

Markkinat edellä (BIZ) -skenaario edellyttäisi toteutuakseen EPBD:n implementointia siten, että sekä parannetaan rakennusten energiatehokkuutta että muutetaan kulutettua energiaa vähäpäästöisemmäksi. Skenaario loisi neljästä vaihtoehdosta eniten edellytyksiä rakennusalan kasvulle.

Ympäristö edellä (ENV) -skenaariossa on otettu hienosti huomioon se, että paras tapa käyttää rakennustuotteita uudelleen on hyödyntää uudelleen kokonainen rakennus. Jotta tämä skenaario toteutuisi, kaavoituksen pitäisi sallia rakennukselle erilaisia käyttötarkoituksia sen elinkaaren aikana.

Yhteiskunta edellä (PPL) -skenaario ei ole välttämättä ihmisten hyvinvoinnin ja kasvun kannalta toivottavin skenaario, vaikka se lisääkin pientalojen kysyntää. Osa maakunnissa hajallaan yhdyskuntarakenteesta sijaitsevista rakennuksista on jo saavuttanut tavoitteellisen teknisen käyttöikänsä, minkä vuoksi tällaisia rakennuksia voisi olla järkevää purkaa ja vähentää siten päästöjä. Korvaavat rakennukset rakennettaisiin väestön keskittymisen myötä kasvukeskuksiin.

Skenaarioiden laadinnassa on otettu huomioon toimialojen tiekartat ilahduttavalla tavalla.

Rakennusteollisuus RT ry on sitoutunut ilmastotavoitteisiin ja näkee ilmastotoimet mahdollisuutena edistää kilpailukykyä, talouskasvua ja edelläkävijyyttä. Ilmastotavoitteet ovat kunnianhimoisia ja tällä hetkellä vaikuttaa siltä, ettei rakennusala välttämättä saavuta tavoitteita suunnitellusti. Haasteita aiheuttavat ennen kaikkea suhdanne ja kansalaisten heikko luottamus vallitsevassa taloudellisessa ja geopoliittisessa tilanteessa. Rakentaminen ei ole palautunut normaalille tasolle, mikä on omiaan hidastamaan alan vähähiilistymistä.

2) Toimialakohtaiset etenemisvaihtoehdot rakennusten osalta

Kohdassa 3.1.2 esitetyt arviot vaikuttavat oikeansuuntaisilta. Kohdassa 3.4 on selostettu, kuinka eri skenaariot voisivat toteutua rakennusten osalta.

Rakennustuotteiden valmistajat kehittävät ilmastomuutoksen torjuntaan soveltuvia vähähiilisiä rakennustuotteita. Hiilidioksidin talteenottoa sementin valmistuksessa olisi edistettävä, sillä sementille ei ole tällä hetkellä saatavissa korvaavaa vaihtoehtoa, toisin kuin fossiilisille polttoaineille. Jotta sementistä saadaan hiilineutraalia, CCS/CCU on käytännössä ainoa mahdollisuus. Yhteiskunnan varoilla olisi tuettava tämän teknologian käyttöönottoa, sillä CCS-tekniikalla valmistettua hyvin vähäpäästöistä sementtiä on jo saatavilla Norjasta ja pian myös Ruotsista. Sementti on yksi keskeisimmistä huoltovarmuusmateriaaleistamme. Koska sementtiä kuljetetaan laivoilla, on suuri vaara, että suomalaisen sementtiteollisuus jää naapurimaiden toimijoiden jalkoihin. Tällä olisi vakavia vaikutuksia sekä kansantaloudelle että Suomen huoltovarmuudelle. Rakentamista koskevan ilmastomuutoksen hillitsemistä ei voida laskea puurakentamisen edistämisen varaan, sillä nykykäsityksen mukaan puun käyttö rakentamisessa ei hillitse ilmastomuutosta.

Rakennusalan toimijat haluavat rakentaa uusia, vähemmän energiaa kuluttavia rakennuksia. Rakennusten korjaaminen energiatehokkaammiksi vähentää energian kulutusta ja päästöjä sen lisäksi, että käytetty energia olisi vähäpäästöisempää. Sääntelyn on ohjattava kehitystä tähän suuntaan ilmastomuutoksen torjunta huomioon ottaen. Rakennusten energiatehokkuusdirektiivin implementoinnissa on siksi toteutettava molemmat direktiivin tavoitteista. Puhtaan energian, kuten tuulivoiman tuotannon lisääminen on tärkeää. Energiaratkaisujen päästökehitys ei ole ainoa ratkaisu, vaan vielä parempi vaihtoehto on käyttämättä jätetty kWh.

Alueidenkäyttölaki olisi hyvä saada eduskunnan käsittelyyn ilman tuulivoimarakentamisen merkittäviä rajoituksia. Uudet rakennukset on rakennettava pitkäikäisiksi ja muuntojoustaviksi. Tulevaisuudessa rakennuksella on todennäköisesti elinkaarensa aikana erilaisia käyttötarkoituksia, minkä vuoksi kaavoituksen on sallittava aiempaa helpommin rakennuksen käyttötarkoituksen muutokset.

Jotta kohdassa 3.4 mainitut arviot voisivat toteutua, on pohdittava, kuinka rakennusten korjaaminen energiatehokkaammiksi voitaisiin rahoittaa. Voitaisiinko tähän käyttää esimerkiksi sosiaalista ilmastorahastoa?

3) Menetelmien kehitysnäkymät luvussa 4

Kohdassa 4.3 mainitaan työkoneiden sähköistyminen. Rakennusteollisuus RT ry pyytää, että päästöttömien työkoneiden käyttöönoton vauhdittamista hankintatuen avulla sekä niiden edellyttämän infrastruktuurin investointien tukeminen nostettaisiin edistettävien politiikkatoimien joukkoon ja resursoitaisiin riittävästi, jotta sillä saavutettaisiin toivottuja päästövähennyksiä.

Kirsi Martinkauppi
Vastuullisuusjohtaja
Rakennusteollisuus RT ry